

הרב יעקב שכנזי

מו"צ העדה החרדית הספרדית

מח"ס "טהרת יעקב", ועוד

סימן נג

אם מותר ליסוע בחול ברכבת שיהודים עבדו בה בשב"ק

מטרת המאמר הזה, לעורר את התלמידי חכמים לעסוק בסוגיא כואבת זו, אולי מתוך שיתעסקו בזה, יפסקו חילולי השבת הקדושה.

גם לאחרים לנסוע ביום חול, שכמו שאתה אוסר על אחרים לאכול מתבשל שנתבשל בשבת, מחמת שזו היתה מטרתו על שבת וא"כ אם תתיר לאחרים נמצא שאהנו מעשיו והוא כביכול מרויח. ולכן כמו שאסרת לאחרים לאכול בשבת, צריך לאסור לנסוע ברכבת במקומות שחיללו בשבת בתור קנס שלא יהנו מעשיו.

וראיתי לכף החיים סימן שיח אות יב שכתב וז"ל: "אמנם כל זה דוקא במבשל במקרה אבל בפונדק ישראל שמבשל בקביעות מידי שבת בשבתו ודאי אסור למי שנתבשל בדעתו ורצונו, ועוד אפילו למי שלא נתבשל בשבילו כלל אין ליקח ממנו משום לפני עיוור לא תיתן מכשול, ומשום מסייע בידי עוברי עברה עכ"ל. לפי"ז נמצאנו למדים שכיון שעבודות הרכבת נעשו במיוחד עבור הנוסעים, א"כ חל על הנוסעים איסור לנסוע בחול, דהוי כמו איסור אכילה לאחרים בשבת, במבשל במזיד.

וגדולה מזו מצאנו בסימן רמד סעיף ג שכתב, וז"ל: "אם בנו אינו יהודי לישראל בית בשבת באיסור, נכון להחמיר שלא יכנסו בו".

ואם בגוי הדין כך, על אחת כמה וכמה בישראל, ויותר מזה שאינו רק חומרא אלא מעיקר הדין.

ואין להקשות כיצד אנו מותרים לנסוע באוטובוסים של חברת "אגד" ושל חברת "דן" שכידוע הם מחללים שבת במזיד, דיש הפרש גדול בין העבודות של הרכבת לבין נסיעה באוטובוס. שהנוסע ברכבת שהמסילות נבנו

שאלה: נשאלתי אם מותר יהיה ליסוע ברכבת ישראל באזורים שנעשה בהם חילול שבת המוני, ביד רמה ובמצח נחושה, ע"י ישראל.

תשובה: בש"ע או"ח סימן שי"ח סעיף א', פסק מרן וז"ל: "המבשל בשבת, או שעשה אחת משאר מלאכות, במזיד – אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד, ובשוגג – אסור בו ביום גם לאחרים ולערב מותר גם לו מיד". עכ"ל. והוא קנס מדרבנן על שחילל שבת, ולגבי אחרים אסור רק בשבת ולמוצש"ק מותר.

ויש להתבונן שמצד אחד אסור לאחרים לאכול ולהנות ממלאכת שבת בשבת, ומצד שני למוצש"ק מותר להם להנות. ונשאלת השאלה אם מותר להנות במוצש"ק א"כ למה בשבת אסור.

וצריך לומר שכיון שכל מטרתו של המבשל בשבת היא שיאכלו המאכל בשבת, שאם למוצש"ק, למה יבשל בשבת, יוכל לבשל במוצאי שבת. לכן באו חכמים וקנסו אותו שלא תצא מחשבתו לפועל ואף אחד לא יאכל בשבת.

אבל במוצאי שבת, אין טעם לאסור, מפני שלא היתה מטרתו שיאכלו במוצש"ק.

ומה שאסור עליו לעולם, הוא קנס על שחילל שבת במזיד ואפילו שלא אהנו מעשיו לענין מוצאי שבת, שהרי מותר לבשל, מ"מ קנסו אותו לעולם.

ואם כנים דברינו א"כ אלו הפועלים שעבדו בזדון בשבת ברכבת ישראל מטרתם היתה לבנות מסילות כדי שהרכבת תיסע בהם בכל ימות השבוע ולא רק בשבת, א"כ לכאורה צריך לאסור

ואחר העיון בזה, זה אינו, דלא מבעיא לשיטת הבד"ץ עדה חרדית שלא סומכים על רוב, אלא אפילו למקילין אין יכולים להקל כאן, משום דהכלל דכל דפריש מרובא פריש, פירושו שהאיסור נשאר בתערובת, ומה שבידי הוא ההיתר.

אבל מסילת רכבת שנבנית בששה ימים וגם בשבת, הלא סדנא דארעא חד הוא, והפס של המסילה, חלקו נעשה בשבת, א"כ הנוסע ברכבת בודאי משתמש באותו חלק שנעשה בשבת, וא"כ נפל פיתא בבירא.

והעולה להלכה לעת עתה, שנלאיתי למצוא פתח להיתר, וע"כ יש לאסור לנסוע ברכבת במקומות שנעשה בהם חילול שבת, מפני שחל עליהם קנס דרבנן, שלא ליהנות ממלאכת חילול שבת באותם מקומות. וגם מה שכתבתי לאסור, זהו רק אם יסכימו גדולי ההוראה, מפני שהדבר נוגע לכלל הציבור, והיעב"א.

ויהי רצון שיזכו הטועים לחזור בתשובה שלמה, ויבינו וישכילו מעלת השבת הקדושה, שהיא לנו מגן וצינה, ובזכותה ישראל נגאלים, יראו עינינו וישמח ליבנו בגילוי שכינת עוזו, ובבנין תפארתו, בהר ציון משכן כבודו, אכי"ר.

נר שביעי דחנוכה, שנת תשע"ח. ע"ה יעקב שכנזי.

בשבת הוא בעצם נהנה מגוף המלאכה שנעשתה באיסור. משא"כ בנסיעה באוטובוס אין כאן הנאה ממלאכה שנעשית בשבת. רק אם למשל היו בונים את האוטובוס בשבת, אז היתה ההלכה שאסור לנסוע בו, כיון שלולי המלאכה שנעשתה בשבת א"א היה לנסוע באוטובוס.

ונהדר אפין, לבדוק ולמצוא איזה פתח להקל, שהנה ודאי שמלאכת הפסים של הרכבת ושאר העבודות לא נעשות רק בשבת, אלא בכל ימות השבוע, ורוב המלאכה נעשית בששה ימים ורק שביעית ממנה נעשה בשבת.

ויש לנו כיו"ב בהכשרים הניתנים לחלב ומוצריו, שהרי יש קיבוצים ומושבות שחולבים גם בשבת, ומשווקים החלב לכל הארץ.

והנה יש בדצי"ם שנותנים הכשר על חלב, אע"פ שלא יודעים אם נחלב בשבת, וסומכים על הכלל, דכל דפריש מרובא פריש, וכיון שרוב החלב נחלב ביום חול, מתירים. אבל הבד"ץ של העדה החרדית לא סומכים על זה, וטוענים שהשבת קבועה, וכל הקבוע כמחצה על מחצה דמי, ואוסרים, ולא נותנים הכשר על חלב ומוצריו, אלא א"כ ברור להם שנחלב ביום חול.

ולכאורה גם לגבי העבודות ברכבת נוזל בתר רובא, והוי ככל דפריש מרובא פריש.

יומא טבא לרבנן

עם תחילת חומש "שמות" |

בשעה טובה ומוצלחת הופיע ויצא לאור בימים אלו

סדרת הספרים "משכני אחרץ"

המכיל מאמרים נבחרים ופנינים יקרים על פרשיות התורה, משובצים במשלים

וסיפורי הוד מגדולי הדורות, ומטובלים במוסר והנהגות טהורות

מאוצר תורתו של הגאון הגדול הרב ראובן אלבו שליט"א

ראש ישיבת "אור החיים" ומוסדותיה

את הספר ניתן להשיג במחיר מיוחד השווה לכל נפש, לזיכוי הרבים,

בטל': 02-5000455 / 052-711-94-46

אפשרות למשלוח לכל רחבי הארץ בטלפון הנ"ל.

וכן בחנויות הספרים המובילות